

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 286/2023
23.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Биљане Синановић, председника већа, Светлане Томић Јокић, Бојане Пауновић, Невенке Важић и Бате Цветковића, чланова већа, са саветником Немањом Симићевићем, као записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Николе Јасике, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Старој Пазови К.бр.262/22 04.11.2022.године и Вишег суда у Сремској Митровици Кж1 бр.307/22 од 24.01.2023.године, у седници већа одржаној дана 23.03.2023. године, једногласно је донео:

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Николе Јасике, као основан, па **СЕ УКИДАЈУ** правноснажне пресуде Основног суда у Старој Пазови К.бр.262/22 04.11.2022. године и Вишег суда у Сремској Митровици Кж1 бр.307/22 од 24.01.2023.године и предмет враћа Основном суду у Старој Пазови на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови К.бр.262/22 04.11.2022. године, окривљени АА је оглашен кривим да је извршио кривично дело насиље у породици из члана 194. став 1. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од четири месеца, која казна ће се извршити у просторијама у којима окривљени станује, уз примену електронског надзора.

Истом пресудом, према окривљеном је изречена мера безбедности забране приближавања и комуникације са оштећеном ББ, тако што је окривљеном забрањено да се приближава оштећеној на удаљености мањој од педесет метара и забрањена комуникација са оштећеном у трајању од једне године од дана правноснажности пресуде. Окривљени је обавезан да плати трошкове кривичног поступка, о чијој висини ће бити одлучено посебним решењем.

Пресудом Вишег суда у Сремској Митровици Кж1 бр.307/22 од 24.01.2023. године, одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног и потврђена пресуда Основног суда у Старој Пазови К.бр.262/22 од 04.11.2022. године.

Захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљеног АА-адвокат Никола Јасика због повреде закона из члана 438.став 1.тачка 9) и 10) и 453. ЗКП и члана 54., 55. и 112. став 28. КЗ, формално означавајући да предлог подноси само против пресуде Вишег суда у Сремској Митровици Кж1 бр.307/22 од 24.01.2023. године, иако из образложења захтева произилази да се суштински побија и пресуда Основног суда у Старој Пазови К.бр.262/22 од 04.11.2022. године. Бранилац је предложио да Врховни касациони суд усвоји поднети захтев и преиначи побијане пресуде тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе или му изрећи условну осуду или да укине наведене пресуде и списе предмета врати првостепеном суду на поновно одлучивање.

Врховни касациони суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, па је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је, након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног је основан.

Окривљеном АА је оптужним предлогом Основног јавног тужиоца у Старој Пазови КТО 505/21 од 13.12.2021.године, стављено на терет извршење кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. КЗ, тако што је „...неутврђеног дана у временском периоду од 10. до 14. новембра 2021. године...у урачунљивом стању, при чему је био свестан свог дела и хтео његово извршење, претњом да ће напасти на живот и тело, угрозио спокојство, телесни интегритет и душевно стање члана своје породице, своје бивше ванбрачне супруге оштећене ББ, са којом има двоје малолетне деце...након чега је дана 15.новембра 2021. године...применом насиља и дрским и безобзирним понашањем поново угрозио спокојство, телесни интегритет и душевно стање члана своје породице-своје бивше ванбрачне супруге оштећене ББ...“.

Пресудом Основног суда у Старој Пазови К.бр.971/21 од 18.01.2022.године, окривљени АА је оглашен кривим да је извршио кривично дело из члана 194. став 1. КЗ, а у чињеничном опису пресуде наведено да је окривљени:“...у урачунљивом стању, свестан свог дела и хтео његово извршење, применом насиља и дрским и безобзирним понашањем, угрозио спокојство, телесни интегритет и душевно стање члана своје породице-бивше ванбрачне супруге оштећене ББ...при чему је био свестан забрањености свог дела“, из чега произилази да су у наведеном чињеничном опису у односу на оптужни предлог изостављене речи „са којом окривљени АА има двоје малолетне деце“.

Против наведене пресуде, жалбу је изјавио само окривљени АА преко свог браниоца, која жалба је усвојена решењем Вишег суда у Сремској Митровици Кж1

бр.52/22 од 19.04.2022. године, па је пресуда Основног суда у Старој Пазови К.бр.971/21 од 18.01.2022. године укинута и враћена првостепеном суду на поновно одлучивање.

У поновном поступку, Основни суд у Старој Пазови је пресудом К.бр.262/22 од 04.11.2022.године окривљеног АА огласио кривим због извршења кривичног дела из члана 194. став 1. КЗ. У чињеничном опису пресуде је наведено да је окривљени: „...у урачунљивом стању, свестан свог дела и хтео његово извршење, применом насиља и дрским и безобзирним понашањем, угрозио спокојство, телесни интегритет и душевно стање члана своје породице-бивше ванбрачне супруге оштећене ББ, са којом има двоје малолетне деце...при чему је био свестан забрањености свог дела“, што значи да су у наведеном чињеничном опису у односу на чињенични опис укинуте пресуде К.бр.971/21 од 18.01.2022.године, додате речи „са којом окривљени АА има двоје малолетне деце“.

Поступајући на напред наведени начин првостепени суд је, по налажењу Врховног касационог суда, доношењем побијане пресуде К.бр.262/22 од 04.11.2022. године учинио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП, а коју повреду није отклонио другостепени суд доносећи побијану другостепену одлуку у поступку по жалбама на првостепену пресуду.

Одредбом члана 194. став 1. КЗ је прописано да ко применом насиља, претњом да ће напасти на живот или тело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, телесни интегритет или душевно стање члана своје породице, казниће се затвором од три месеца до три године.

Одредбом члана 112. став 28. КЗ је прописано да се чланом породице сматрају супружници, њихова деца, преци супружника у правој линији крвног сродства, ванбрачни партнери и њихова деца, усвојилац и усвојеник, хранилац и храник. Члановима породице сматрају се и браћа и сестре, њихови супружници и деца, бивши супружници и њихова деца и родитељи бивших супружника, ако живе у заједничком домаћинству, као и лица која имају заједничко дете или је дете на путу да буде рођено, иако никада нису живела у истом породичном домаћинству.

Одредбом члана 453. ЗКП, која предвиђа забрану преиначења на штету окривљеног, прописано да ако је изјављена жалба само у корист окривљеног, пресуда се не сме изменити на његову штету у погледу правне квалификације кривичног дела и кривичне санкције.

По налажењу Врховног касационог суда, нижестепени судови су у поновљеном поступку, након укидања правноснажне пресуде Основног суда у Старој Пазови К.бр.971/21 од 18.01.2022. године, прекршили забрану преиначења на штету окривљеног (*reformatio in reus*) прописану одредбом члана 453. ЗКП, у погледу „криминалне количине“ кривичног дела за које је окривљени оглашен кривим и осуђен. Наведена повреда учињена је на тај начин што је првостепени суд у у поновном поступку у изреку пресуде Основног суда у Старој Пазови К.бр.262/22 од 04.11.2022.године унео речи „са којом окривљени АА има двоје малолетне деце“ иако наведене речи нису биле садржане у

чињеничном опису пресуде, која је укинута искључиво уважавањем жалбе браниоца окривљеног, док јавни тужилац није изјавио жалбу.

По оцени овог суда, иако чињенични опис укинуте пресуде није измењен у погледу правне квалификације кривичног дела и кривичне санкције, јесте измењен у погледу битног елемента кривичног дела, из којег произилази правна квалификација кривичног дела. Наиме, кривично дело из члана 194. став 1.КЗ се може извршити само према члану породице, а бивша ванбрачна супруга се сматра чланом породице само уколико она и окривљени имају заједничко дете, па је изостављањем текста „са којом има двоје малолетне деце“, из изреке пресуде изостављен битан елемент кривичног дела. Када је таква пресуда укинута по жалби браниоца окривљеног, а јавни тужилац се није жалио, онда додавање претходно изостављеног битног елемента кривичног дела представља повреду забране преиначења на горе.

Забрана преиначења на штету окривљеног прописана одредбом члана 453. ЗКП је апсолутног карактера и у ситуацији када је једном настала у одређеној кривичноправној ствари, важи до правноснажног окончања поступка. Забрана преиначења на штету окривљеног обавезује суд и подразумева да се у даљем току поступка положај окривљеног у односу на правну квалификацију и кривичну санкцију не може погоршати и да суд не сме у даљем току поступка донети одлуку која би била на штету окривљеног. Ова забрана, по налажењу Врховног касационог суда, у себи подразумева и немогућност навођења неповољнијих чињеница у изреци пресуде од оних утврђених у раније укинутој пресуди. При томе, суд мора имати у виду основ, део и правац изјављених жалби у ранијем поступку против окривљеног. Имајући у виду забрану преиначења на штету окривљеног прописану одредбом члана 453. ЗКП, која је у предметној кривичноправној ствари настала још у поступку по жалби на прву првостепену пресуду обзиром да јавни тужилац није изјавио жалбу у односу на законска обележја кривичног дела из члана 194. став 1. КЗ, већ је на ове основе указивао само бранилац у својој жалби, то је учињена повреда наведене процесне забране. Додавањем речи „са којом окривљени АА има двоје малолетне деце“, додате су на штету окривљеног чињенице које су од утицаја на утврђивање бића предметног кривичног дела, те су првостепени и другостепени суд доношењем побијаних правноснажних пресуда повредили начело забране преиначења на горе (*reformatio in reius*) прописано одредбом члана 453. ЗКП, чиме су учинили битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 10) ЗКП.

С тога је Врховни касациони суд, имајући у виду наведено, усвојио као основан захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Николе Јасике, те на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП укинуо у целини правноснажне пресуде Основног суда у Старој Пазови К.бр.262/22 04.11.2022.године и Вишег суда у Сремској Митровици Кж1 бр.307/22 од 24.01.2023.године и предмет вратио Основном суду у Старој Пазови на поновно одлучивање, у смислу разлога изнетих у овој пресуди, те се сходно овој одлуци није упуштао у разматрање осталих истакнутих повреда у захтеву браниоца окривљеног.

У поновном поступку суд ће приликом одлучивања имати у виду разлоге ове пресуде, те ће поступити по истима и отклонити повреду закона на коју му је указано, након чега ће бити у могућности да донесе правилну и на закону засновану одлуку.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је на основу одредбе члана 492. став 1. тачка 1) ЗКП одлучио као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Немања Симићевић, с.р.

Председник већа-судија
Биљана Синановић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић